

روش‌های برنامه‌ریزی درسی

دکتر امیرحسین مه‌ایزاده

ساناز ماهری

www.ketab.ir

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است؛ هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، تشریف یا بخش‌کننده مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مهدی‌زاده، امیرحسین، ۱۳۴۲ -

روش‌های برنامه‌ریزی درسی / امیرحسین مهدی‌زاده، ساناز ماهری

تهران: آبیژ، ۱۴۰۰.

هشت، ۱۶۸، ص: جدول.

۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۷۱۲-۹

فیبا

کتابنامه.

نمایه.

برنامه‌ریزی درسی

Lesson planning

مطالعه و فراگیری

Study skills

ماهری، ساناز، ۱۳۵۹ -

Maher, Sanaz

BL۲۸۰۶/۱۵

۳۳۵۰۰۱

۴۷۲۸۴

فیبا

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

اطلاعات رکورد کتابشناسی

www.ketab.ir

روش‌های برنامه‌ریزی درسی

امیرحسین مهدی‌زاده، ساناز ماهری

تألیف

آبیژ

ناشر

رقعی

قطع

اول

نوبت چاپ

۱۴۰۰

تاریخ چاپ

۲۰۰

تیراژ

۱۷۶

صفحات

۴۰۰۰۰ تومان

۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۷۱۲-۹

شابک

دفتر انتشارات تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد غربی، پلاک ۲۱۵

۶۶۵۶۸۰۹۶-۸

تلفن

فروش اینترنتی www.nakketab.com ناک کتاب سایت رسمی فروش کتاب آبیژ، نوپردازان و گهواره کتابیران

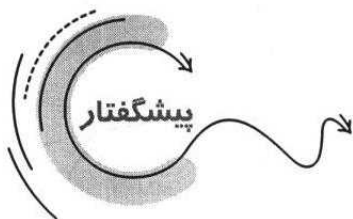
مرکز بخش کتابیران: تلفن: ۶۶۴۱۴۴۷۴ - ۶۶۴۱۲۵۱۵ - ۶۶۴۱۱۱۷۳ - ۶۶۴۹۲۴۰۹ www.ketabiran.ir

فهرست

شماره	پیشگفتار
۱	فصل اول: فرایند برنامه درسی
۱	مقدمه
۲	اهداف آموزشی
۲	۱. مفهوم برنامه درسی
۵	۲. انواع برنامه درسی
۵	برنامه درسی پوچ یا تهی
۷	برنامه درسی پیمان
۹	برنامه درسی پوچ پنهان
۹	برنامه درسی اجرایی یا عملیاتی
۱۰	برنامه درسی زائد
۱۰	برنامه درسی وارونه
۱۱	برنامه درسی سایه یا زیرزمینی
۱۱	برنامه درسی رسمی
۱۲	فعالیت ۱-۱
۱۲	۳. فرایند برنامه‌ریزی درسی
۱۳	نیازسنجی
۱۴	هدف‌گذاری
۱۸	محتوا
۱۹	اصول انتخاب محتوا
۲۱	دیدگاه‌های اساسی در انتخاب محتوا
۲۲	اصول سازماندهی محتوا
۲۶	اجرا
۲۹	ارزشیابی

۲۹	تعریف ارزشیابی
۳۰	گام اساسی در ارزشیابی
۳۰	گام اول: داشتن اهداف روشن و به اشتراک گذاشتن اهداف با دانش آموزان
۳۱	گام دوم: انتخاب تکنیک‌های مناسب سنجش
۳۱	گام سوم: استعداد از سنجش برای ارتقاء انگیزش و اعتماد به نفس
۳۲	گام چهارم: اصلاح آموزش براساس اطلاعات سبب شد
۳۲	گام پنجم: برقراری ارتباط با والدین یا سرپرست دانش آموزان
۳۲	ویژگی مهم ارزشیابی
۳۲	روایی
۳۶	پایایی
۳۸	پرهیز از سوگیری
۴۰	هدف از ارزشیابی از نظر تالیف
۴۱	فعالیت ۱-۲
۴۱	خلاصه فصل
۴۲	منابع
۴۷	فصل دوم: منابع برنامه ریزی درسی
۴۷	مقدمه
۴۸	اهداف آموزشی
۴۸	۱. موضوع درسی با متخصصان رشته
۶۰	۲. دانش آموز
۶۷	۳. جامعه
۷۱	فعالیت فصل
۷۲	خلاصه فصل
۷۲	منابع
	فصل سوم: انواع روش‌های برنامه ریزی درسی و مقایسه آن با یکدیگر در سیستم‌های
۷۵	آموزشی کشورهای دیگر

۷۵	مقدمه
۷۶	۱. انواع رویکرد برنامه‌ریزی از دیدگاه راسل ایکاف
۷۶	۱. رویکرد برنامه‌ریزی ارتجاعی
۷۶	۲. رویکرد برنامه‌ریزی غیرفعال
۷۷	۳. رویکرد برنامه‌ریزی فعال
۷۷	۴. رویکرد برنامه‌ریزی تعاملی
۷۸	۲. برنامه‌ریزی متمرکز و نیمه‌متمرکز و غیرمتمرکز
۷۸	۱. نظام متمرکز
۸۰	۲. نظام نیمه‌متمرکز
۸۰	۳. نظام غیرمتمرکز
۸۲	۳. برنامه‌ریزی مدرسه‌محور
۸۳	۴. نظام برنامه‌ریزی در کشورهای مختلف
۸۳	ایران
۸۵	انگلستان
۸۸	بلژیک
۹۰	آلمان
۹۲	لهستان
۹۴	سوئد
۹۷	ایالات متحده: کالیفرنیا
۹۸	هلند
۱۰۰	فعالیت فصل
۱۰۰	خلاصه فصل
۱۰۲	منابع

امروزه پس از گذشت تقریباً یک قرن از شکل‌گیری رشته برنامه‌ریزی درسی اهمیت آن بر تمامی نظام‌های آموزشی آشکار شده است و بدون شک کمتر نظام آموزشی در دنیا وجود دارد که به این مقوله توجه نداشته باشد. مسئولان و مقامات آموزشی کشورهای مختلف بی‌برده‌اند که برای برخورداری از نظام آموزشی پویا و موفق نیازمند برنامه‌ریزی درسی قوی هستند اما وظیفه و کارکرد رشته برنامه‌ریزی درسی چیست؟ رشته برنامه‌ریزی درسی به عنوان یکی از قلمروهای علوم تربیتی به بحث درباره عناصر و مؤلفه‌های آموزش می‌پردازد. صاحب‌نظران این رشته، نظریه‌های مختلفی را درباره فرایند برنامه‌ریزی درسی ارائه داده‌اند. به طور کلی برنامه‌ریزی درسی عبارت است از: سازماندهی یک سلسله از فعالیت‌های یاددهی و یادگیری به منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده و ارزشیابی از میزان تحقق این تغییرات. برنامه‌ریزی درسی از لحاظ مفهومی اشاره به یک فرایند دارد که حاصل یا نتیجه‌ی آن برنامه درسی است. به هر صورت جدای از تعریف برنامه‌ریزی درسی به نظر می‌رسد که توجه کافی به این حیطه از آموزش در تمامی ارکان و ابعاد آموزشی امری ضرورت‌ناپذیر است. مدیریت آموزشی به عنوان یکی از شاخه‌های علوم تربیتی از جمله حیطه‌هایی است که نیاز به فهم برنامه‌ریزی درسی دارد، اصولاً می‌توان گفت که بدون آگاهی از برنامه‌ریزی درسی نمی‌توان وظایف مدیریت آموزشی را به صورت کامل و جامع درک کرد. بنابراین کتاب حاضر با هدف معرفی برنامه‌ریزی درسی تدوین شده است و در آن ابعاد مختلفی چون فرایند برنامه‌ریزی درسی، منابع برنامه‌ریزی درسی، انواع روش‌های برنامه‌ریزی درسی در کشورهای مختلف و مقایسه آنها با یکدیگر، مبانی

برنامه‌ریزی درسی و انواع نظریه‌های یادگیری در برنامه‌ریزی درسی مورد توضیح و تشریح قرار گرفته است.

در فصل ۱، فرایند برنامه‌ریزی درسی که شامل انواع تعریف برنامه درسی و فرایندهایی چون تدوین اهداف، محتوا، روش و ارزشیابی توضیح داده شده است. در فصل ۲، منابع برنامه‌ریزی درسی توضیح داده شده است، در این فصل منابعی که شخص برنامه‌ریز از طریق آن اقدام به تدوین برنامه درسی می‌کند از جمله دانش آموز، جامعه، دانش تخصصی تبیین شده است. فصل ۳ شامل روش‌های برنامه‌ریزی درسی و مقایسه آن با یکدیگر در سیستم‌های آموزشی کشورهای دیگر است که در آن روش‌های برنامه‌ریزی در کشورهای چون آلمان، لهستان، سوئد، هلند، ایران و ... مورد مقایسه قرار گرفته است. در فصل ۴ مبانی برنامه‌ریزی درسی از جمله مبانی فلسفی، روانشناسی و اجتماعی تبیین و تعریف شده‌اند. در فصل ۵ انواع نظریه‌های یادگیری که در برنامه‌ریزی درسی نقش دارند و مورد استفاده قرار می‌گیرند از جمله نظریه‌های رفتاری، شناختی و سازنده‌گرایی توضیح داده شده است.

کتاب پیش‌رو برای دانشجویان رشته مدیریت آموزشی در مقطع دکتری به عنوان منبع درس روش‌های برنامه‌ریزی درسی به ارزش دو واحد تدوین شده است. امید می‌رود که علاوه بر دانشجویان مدیریت آموزشی سایر علاقه‌مندان به این حیطه به‌ویژه دانشجویان کارشناسی علوم تربیتی و کارشناسی ارشد و دکتری مطالعات برنامه درسی نیز از آن بهره ببرند. مؤلفان این کتاب راهنمایی‌ها و نظرات سازنده کلیه همکاران عزیز و صاحب‌نظران محترم را به منظور اعمال در چاپ‌های بعدی با کمال میل و سپاس فراوان پذیرا خواهند بود.

دکتر امیرحسین مهدی‌زاده

عضو هیأت علمی مطالعات برنامه درسی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

ساناز ماهری

دانشجوی دوره دکتری مطالعات برنامه درسی